

Barne- og likestillingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post til postmottak@bld.dep.no

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:.	471.00
Dato:	180609
Saksnr:	200901770-041

Deres ref:
200901770-ACDS

Vår ref: #81456v1/th-th

Saksbehandler: Trude Hafslund
th@jus.no T +47 22 03 50 61

17.06.2009

Høringsuttalelse - forslag til endringer i adopsjonsloven og barnevernloven

I. INNLEDNING

Vi viser til departementets høringsbrev av 16. april 2009 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for velferdsrett. Lovutvalget består av Kristel Heyerdahl (leder), Rita Helene Krøgenes Aase, Hanna Fossen, Helge Hjort, Knut Lindboe og Kari Paulsrud

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

II. SAKENS BAKGRUNN

I høringsnotat av april 2009 foreslår Barne- og likestillingsdepartementet endringer i barnevernloven og adopsjonsloven slik at det i særlige tilfeller etter adopsjon kan fastsettes rett til samvær mellom adoptivbarnet og biologiske foreldre, såkalt åpen adopsjon.

Departementet foreslår også at adopsjonsloven § 19 endres slik adopsjon gjennomført i adoptivforeldrenes statsborgerland uten norsk forhåndssamtykke, ikke lenger skal være automatisk gyldig i Norge, dersom adoptivforeldrene er bosatt i Norge. Utenlandske statsborgere bosatt i Norge vil, som følge av slik endring, tilsvarende norske statsborgere bosatt i Norge, måtte søke om forhåndssamtykke og underlegges en vurdering om de er egnet til å adoptere.

III. KOMMENTAR TIL ENKELTE FORSLAG

1. Forslag om adgang til kontakt mellom barnet og biologiske foreldre etter adopsjon etter barnevernloven.

Gjeldende rett

Etter norsk rett er adopsjon endelig og kan ikke oppheves eller omgjøres. Det er etter at adopsjon ikke anledning til å pålegge adoptivforeldrene å gi adoptivbarnet kontakt med biologisk familie. Det kan heller ikke gis adoptivbarnet eller biologiske foreldre rett til slikt samvær.

Bakgrunn for forslaget

Departementet har i et høringsnotat 2008 gått inn for økt bruk av adopsjon etter § 4-20 som barneverntiltak. Departementet har kommet til at det bør åpnes for en rett til å ha begrenset kontakt i spesielle tilfeller. Men det er ikke meningen at kontakt etter adopsjon skal bli normalordningen ved adopsjon etter § 4-20. Ordningen er kun tenkt å skulle benyttes i særlige unntakstilfeller.

1.3 Advokatforeningens syn

Advokatforeningen vil bemerke at den foreslåtte endringer ikke vil ha vesentlig praktisk betydning i norsk barnevern. Dette så lenge det er under tretti tvangsadopsjoner etter § 4-20 pr. år og fastsetting av kontakt med biologiske foreldre skal være en unntaksbestemmelse.

Det er også flere grunner til usikkerhet om departementets initiativ for å øke adopsjon som barneverntiltak vil føre noen endringer i praksis. En av flere grunner til at adopsjon i dag er mindre aktuelt enn tidligere, er at mange fosterhjem har godtgjørelse som forsterkede fosterhjem og at det vil være lite aktuelt å påta seg forsørgelsesansvaret for et tidligere fosterbarn samtidig som enhver offentlig støtte bortfaller.

Advokatforeningen er enig i at det åpnes for adgang til å fastsette kontakt mellom adoptivbarn og biologiske foreldre, hvis dette er til barnets beste. Advokatforeningen gir sin tilslutning til NOU 2000:12, Barnevern i Norge, med forskningsresultater om fordelene med adopsjon og anbefaling av mulighetene for å åpen adopsjon. Også Høyesterett har lagt føringer for åpen adopsjon i dommen i Rt 1990 s. 1274 og Rt 1997 s. 534. I den prinsipielle høyesterettsdommen, Rt. 2007 s. 561, hvor det enstemmig gis sterk tilslutning til adopsjon som barneverntiltak, var det en klar forutsetning at det skulle være samvær for barnet med biologiske foreldre også etter adopsjonen.

5.3.1 Hvilke personer skal barnet sikres kontakt med og hva skal kontakten bestå av

Advokatforeningens syn

Advokatforeningen er enig med departementet at det som bør kunne fastsettes er kontakt med biologiske foreldre i form av noen få samvær i året med det formål at adoptivbarnet skal få rett til kunnskap om sine biologiske foreldre.

Rett til telefonkontakt og andre samværsalternativer bør ikke fastsettes. Inntil barnet får selvbestemmelsesrett på disse områder vil det være opp til adoptivforeldrene å avgjøre dette.

5.3.3 Gjennomføring av kontakt og mulighet for ny prøving for fylkesnemnda

Hvis det blir problemer med utøvelse av samværsretten og det er adoptivforeldrene som hindrer fastsatt kontakt, avviser departementet at adoptivforeldrene skal kunne pålegges tvangsbot eller at biologiske foreldre skal kunne kreve ny avgjørelse om foreldreansvar eller hvor barnet skal bo.

Departementet foreslår at barneverntjenesten gis en sentral rolle i gjennomføring av kontakten og at dette nedfelles i lovbestemmelsen om åpen adopsjon. Videre sier departementet at dette vil være barneverntjenesten i den kommunen adoptivbarna og adoptivforeldrene bor.

Advokatforeningens syn

Advokatforeningen er enig i at man av hensyn til at adopsjon skal være endelig, og ut fra hensynet til barnet, må begrense seg til at barnevernet legger til rette for gjennomføring av kontakten uten ytterligere sanksjoner ut over at saken kan bringes inn for fylkesnemnda på nytt av barneverntjenesten, eventuelt også av barnet selv med partsrettigheter.

At biologiske foreldre ønsker mer kontakt vil ikke gi grunn til ny fylkesnemndssak.

Årsaken til at sak om kontakt med biologiske foreldre skal kunne behandles på nytt, vil for eksempel kunne være at barnet motsetter seg videre kontakt eller at de biologiske foreldre ikke følger opp vedtaket.

Advokatforeningen er enig i ovennevnte. Vi er også enige i at både adoptivforeldre, biologiske foreldre og barn med partsrettigheter, kan begjære rettslig overprøvelse av endringsvedtak om samvær etter adopsjon.

Advokatforeningen vil imidlertid sette spørsmålstegn ved at det er den kommunen hvor adoptivfamilien er bosatt, som skal ha ansvaret for gjennomføring av samvær. Vi mener at det bør være et oppfølgingsansvar for den kommunen som har reist adopsjonssaken, og tidligere hadde omsorgsovertakelsen og plasseringen, både å følge opp praktisering av samvær og være part i en eventuell ny fylkesnemndssak om endring av samvær etter åpen adopsjon.

6. Forslag til endring i Adopsjonsloven om anerkjennelse av adopsjon på grunnlag av statsborgerskap

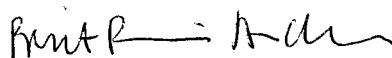
Bakgrunnen for forslaget

Departementet har opplevd det som problematisk i enkelte tilfeller hvor en utenlandsk statsborger som er fast bosatt i Norge gjennomfører en gyldig adopsjon i sitt statsborgerland uten at norske myndigheter er involvert. Etter adopsjonsloven § 19 første ledd gjelder da denne adopsjonen direkte i Norge. Dette står i en viss motstrid med adopsjonsloven § 16 e som sier at den som er bosatt i Norge ikke må adoptere barn fra utlandet uten forhåndssamtykke fra norske adopsjonsmyndigheter. Departementet mener det er viktig å sikre at barn som skal vokse opp her i riket adopteres av personer norske myndigheter har vurdert omsorgen til og har gitt forhåndssamtykke til adopsjon.

Advokatforeningens syn

Advokatforeningen er enig i at det innføres et krav om forhåndssamtykke av norske adopsjonsmyndigheter for at personer med utenlandske statsborgerskap bosatt i Norge kan få adoptere. Dette vil sikre interessene til barn som skal vokse opp her i landet.

Vennlig hilsen

Berit Reiss-Andersen
leder

Merete Smith
generalsekretær